

ПАРТИЈСКО ЗАПОШЉАВАЊЕ: ФАБРИКА ОРУЖЈА „ЗАСТАВА“

Пракса демантује оправдања

Фабрички синдикат упозорио је да је у прошлој години било прекомерног и нетранспарантног запошљавања, да се нови радници примају без конкурса и потребних квалификација. Министарство одбране је ове наводе демантовало, али синдикат није убедило, јер се оваква пракса наставила и ове године и траје свакодневно

Почетком фебруара ове године Самостални синдикат фабрике оружја „Застава“ усталао је јавношћу једним јавним саопштењем. Ова синдикална организација позната је по томе да често и бурно реагује у заштити права запослених и не либи се ни од јавних протеста, али ово је било први пут да јавности указује на незаконитост и

неправилности у запошљавању нових радника у предузећу.

У саопштењу синдикат наводи да је у 2105. години дошло до прекомерног и нетранспарантног запошљавања у фабрици. Таква пријем отежава тешку финансијску ситуацију у предузећу, а обавља се без сарадње са Националном службом за запошљавање, без одговарајућих критеријума, по принципу личног одабира директора фабрике, без поштовања потребне образовне структуре, тврдили су синдикалци.

Брзо је стигао демант из Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране у коме се каже да наводи синдиката нису тачни. Наводи се да је нетачно да се нови радници примају без сарадње са НЗС и по личној одбави директора, већ се ангажују уз сагласност Комисије Владе Србије и Надзорног одбора. Даље се констатује да је у 2015. години запослено само три лица на неодређено време, 14 на неодређено до шест месеци и 163 лица по уговору о привременом и повременом пословима.

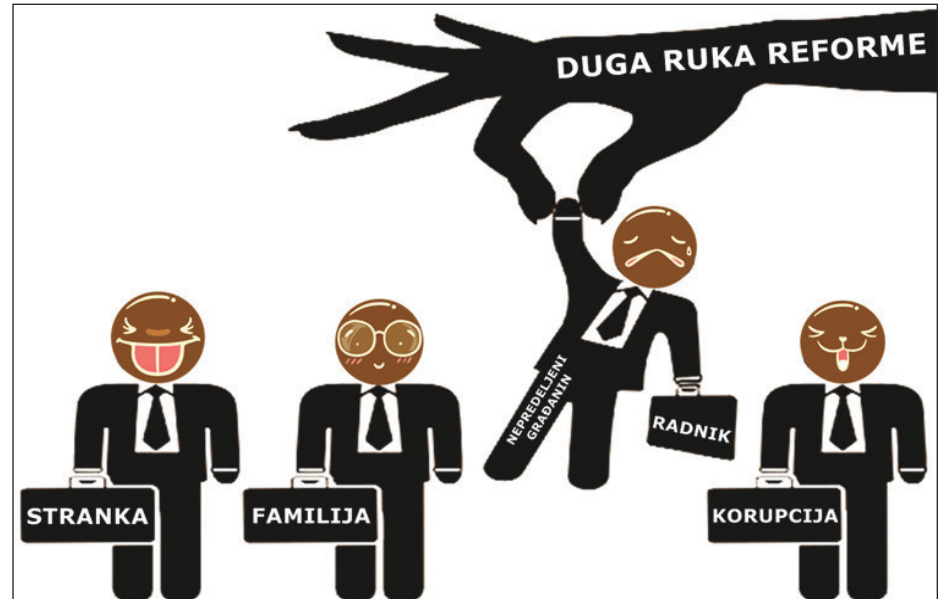
Тако фабрика има тренутно (фебруар 2015. године) 2.027 стално запослених, од којих 111 на неодређено време и 328 радника по уговору о ПП пословима.

■ Неубедљиво објашњење

Драган Илић, председник Самосталног синдиката Фабрике оружја, каже да су одговор примили к знању, али их он није убедио да греше, поготову у делу о (не)транспарантној запошљавању. Илић каже да се овај синдикат годинама залагао да дође до подмлађивања запослених јер је просек старости радника 50 година, а просек радног стажа 28 година.

Фабрика је од 2012. године почела са ангажовањем радника по уговорима о ПП пословима и то за радна места у производњи. Тако смо имали ангажовање радника који су потребни и имају квалификације, а један број је запослен на неодређено време. Међутим, од почетка 2015. године кренуло је запошљавање каквог до сада није било, без јавног покривања планских потреба и на места која су систематизована и имају довољан број извршилаца. У прво време се то односило на производна занимања, да би се касније кренуло са пријемом непроизводне радне снаге у великом броју за коју се не може рећи да је примерена обиму производње, каже Илић.

Он подсећа да је у годинама које су претходиле новом запошљавању и када је из фабрике отишло са отпремницама у неколико наврата око 3.000 прекобројних радника, стално истицано како треба смањити број непроизводних кадрова, а сада се њихов број опет неконтролирано повећава. Некад, напомиње

Илић, постоји потреба да се и такво радно место попуни, али избор није добар јер се доводе људи на заласку каријере, долазе кадрови из других предузећа у којима су узели отпремнине, па чак и пензионери. Илић тврди да се оваква запошљавања сигурно не одвијају по законској процедури и да се у неравноправан положај стављају кадрови који би могли да конкуришу за оваква радна места, чиме се крши уставно право грађана.

Председник синдиката каже да деманти министарства одбране нису доживели као уверљив и документован став.

Ми видимо да све одобрава Комисија Владе, да су ти људи формално прошли одређене провере, али како објаснити да у новим запошљавањима има све више непотизма, да се запошљава родбина, пријатељи, другови из улице, земљаци из родног места. Сигурно се не може рећи да је то праведно и оправдано. Самим тим ми имамо разлога да сумњамо да се овде ради о политичком запошљавању, којег никада раније није било у овој фабрици. Пошто је директор Милојко Брзаковић постављен по политичкој линији ми верујемо да он запошљава кадрове странака које су га ту поставиле, закључује Илић.

■ Стручно оспособљавање

Поред запошљавања на неодређено, на неодређено време и по уговору о ПП пословима Илић

указује да у Фабрици оружја постаје пракса ангажовања нових радника по уговору о стручном оспособљавању, што такође буди сумњу о нелегалном и непотребном запошљавању. Наиме, по овом основу у фабрици су ангажовани људи од 50 година који се први пут запошљавају.

То, каже Илић, нема никаквог основа и оправдања, јер се могу стручно оспособљавати кадрови који већ раде у фабрици, а не да се доводе са стране они који немају никаквог искуства, па немају никаква знања која би усавршавали. Ту су, по Илићу, већ препознају уходане варијанте удомљавања нових кадрова јер се после неког времена рада на стручном оспособљавању такви радници пребацују на уговор о ПП пословима, а касније са таквог уговора у радни однос на неодређено време. Тако се степеницу по степеницу напредује ка све сигурнијем радном ангажману.

Први синдикалац крагујевачке „Наменске“ тврди да овакав вид нетранспарантног запошљавања није распрострањен у целој грани српске наменске индустрије, већ да је овдешња фабрика оружја без јасног и познатог разлога у томе нека врста изузетка. Наиме, у одговору на оптужбе синдиката надлежни наводе да је ново запошљавање у крагујевачкој фабрици контролисано и одобрено од Комисије Владе.

Али, каже Илић, друге војне фабрике у Србији које су модерне и на вишем технолошком

Драган Илић: Ми видимо да све одобрава Комисија Владе, да су ти људи формално прошли одређене провере, али како објаснити да у новим запошљавањима има све више непотизма, да се запошљава родбина, пријатељи, другови из улице, земљаци из родног места. Сигурно се не може рећи да је то праведно и оправдано

ПИТАЊА ЕПС-У

Још без одговора

У оквиру пројекта о страначком запошљавању „Крагујевачке новине“ су имале план да серију текстова употпуне и стањем у крагујевачкој „Електрошумадији“, али за сада без резултата. Од надлежних из овог предузећа, које је сада део јединственог предузећа за дистрибуцију електричне енергије „Електро мрежа Србије“, упућени смо да списак питања пошаљемо надлежнима у Београду.

Писмо са питањима упућено је мејлом 4. новембра, али одговори још нису стигли. Како нам је објаснила службеница из пи ар службе електродистрибуције, постављено је много питања која траже дуже време да се на њих припреме одговори, па треба још сачекати.

ПОСЛЕДИЦЕ ПАРТИЈСКОГ ЗАПОШЉАВАЊА

Прометне њијаци диплома

Годинама се у јавности говори о штетности запошљавања кадрова који су чланови владајућих партија или, кратко речено - партијског запошљавања. Главне негативне последице су неефикасан јавни сектор, државна управа и локалне самоуправе.

Постоји једна, на први поглед, позитивна последица, а то је смањење незапослености и она се често користи као оправдање. Било каквим видом запошљавања се заиста смањује незапосленост, међутим, пренатрпан и неефикасан јавни сектор оптерећује јавне финансије, што се преко пореза и других намета преноси на грађане и привреду која тако оптерећена

стагнира, што опет узрокује повећање незапослености.

Поред горе наведеног, постоји још једна изузетно негативна последица, а то је куповина диплома, која је у експанзији управо због партијског запошљавања. Како разлог запошљавања партијских кадрова није стручност, њима често недостаје формално образовање да би испунили услове за запошљавање. Из тог разлога се прибегава куповини диплома. Развијено је право тржиште на коме има школа/факултета са, најближе речено, сумњивим начином рада, без обзира што су акредитоване, невезано за то да ли је оснивач држава или приватна лица. У приватном сектору је формално образовање мање важно, важно је знање и искуство, тако да је партијско запошљавање кључан фактор који подстиче ову негативну појаву.

Куповина диплома не подстиче конкуренцију у пружању квалитетних услуга међу школама/факултетима, напротив делује негативно, урушава образовни систем. Стварају се нови „стандарди“ у друштву

у коме знање није битно, већ је битно кога знаш, односно у којој си партији. Млади људи неће бити мотивисани да улажу знање, „улагање“ у дипломе прилагођавајући се тренутним друштвеним околностима.

Они који желе да уложе у знање, остају ускраћени, јер то знање траже у урушеном образовном систему. Из таквог система излазе недовољно образовани (и ако то желе да буду), без многог знања и вештина јер се факултети прилагођавају тржишним условима на које утиче управо партијско запошљавање. Факултети олакшавају упис, без икакве селекције, као и критеријуме за полагање испита.

Кадрови са купљеним дипломама очигледно нису посвећени усавршавању и учењу. У организацијама у којима раде

они су баласт и коче развој. У јавном сектору постоји много правих професионалаца који носе посао и спремни су за усавршавање, како лично тако и усавршавање система у коме раде. Сталним упумпавањем нестручних партијских кадрова

негативно се утиче на мотивацију осталих запослених, јер им се шаље порука да знање није важно. Нестручност и нерад тако постају стандард.

Партијско запошљавање је тешка болест која мора под хитно да се лечи. Лек постоји, а то је увођење реда у јавни сектор, поштовање закона и транспарентност.

Ненад Божић,
народни посланик из Крагујевца,
члан посланичке групе „Доста је било“

нивоу много теже добијају одобрење Комисије за нова запошљавања, иако такве захтеве често подносе. За разлику од њих у крагујевачкој фабрика, која технолошки доста заостаје, запошљава се врло лако и без великих препрека.

Још је један податак из саопштења синдиката почетком ове године демантован, и то онај који се односи на прогнозу да ће се неконтролисано запошљавање у Фабрици оружја наставити и ове године и да се предвиђа пријем 200 до 300 нових радника. Ту процену демантовао је директор Милојко Брзаковић.

Он је тврдио да се на основу темељних анализа сваке радне целине, старости и квалификационе структуре запослених, па и здравственог стања радника, за ову годину планира запошљавање 50 до 60 нових радника. Драган Илић тврди да је ова бројка премашена и да је запослено знатно више у овој години.

- Ми знамо да је радна снага у предузећу по годинама стара, али смо против да се људи примају на нетранспарентан начин. Ми видимо да се порињају нови радници на радна места где већ постоје извршиоци који нису довољно ангажовани, јер нема довољно посла. Све се мери произведеним јединицама производа. Ако нема повећања производње, а ви повећавате број радника, у једном моменту то ће угрожити целу фабрику, закључује Илић.

Са друге стране, из Фабрике оружја у последње време стижу информације да се обим производње и извоза стално повећава. Председник синдиката каже да у овакве податке може да поверује тек онда када они буду предочени овој организацији. По њему, једно су планови, а друго остварење. Самостални синдикат је, наиме, изгубио право да има свог представника у Надзорном одбору предузећа, а његови заступници на седнице се не позивају ни онда када је на дневном реду тема од интереса за синдикални рад.

То је последњих година извор сталних сукоба на релацији синдикат – пословодство. Синдикалци не могу на овај начин да дођу до битних информација о пословању, па и запошљавању, али имају свог представника у Скупштини предузећа, јер је 24,6 посто капитала и даље друштвена својина. Тако је за њихово члана Скупштине на изборима изгласан председник синдиката Драган Илић, као представник запослених, али одговоре које траже не могу да добију ни од овог тела. Као да је стављен ембарго на сва питања која запослени постављају, а Надзорни одбор се веома ретко састаје, каже Илић.

Текст је део серијала

ПРИСТУПНИЦА КАО УЛАЗНИЦА ЗА ПОСАО

и део је пројекта „Злоупотреба политичког утицаја: политичке странке као највећи послодавци у Србији“ који реализује Медија центар Београд.

Овај пројекат (Злоупотреба политичког утицаја: политичке странке као највећи послодавци у Србији) је финансиран грантом од стране Европске уније, кроз „Media Programme 2014“. Садржај пројекта искључива је одговорност Медија центра и „Крагујевачких новина“ и ни на који начин не одражавају ставове Европске уније.

ШТА ДОНОСИ ЗАКОН О СТАНОВАЊУ

Ко не бира председника, уводе му управника

Уместо досадашњих Скупштина станара уводи се Стамбена заједница која ће морати да има управника. Ако га власници станова сами не изаберу биће им додељен професионални управник којег ће плаћати до 300 динара месечно по стану. Уводи се и обавезна накнада за текуће одржавање

Влада Србије је недавно усвојила предлог Закона о становању, који би након децембарске јавне расправе требало да буде изгласан у парламенту, тако да се у Новој години могу очекивати нова правила и обавезе власника или корисника станова у стамбеним зградама.

Већ дуже време се прича о томе, са износама нових намета се лиценцира, но једно је потпуно јасно. У свакој вишеспратници где се станари не договоре и међу собом изаберу управника (садашњи назив функције је председник Скупштине станара), држава ће постављати професионалца, односно, принудног управника.

Принудни управник кошта, од стана до стана, од 200 до 350 динара. Уколико се неко пита како ће се наплаћивати, одговор је – принудно, ако се не плати добровољно. Најмање 250 динара месечно плаћаће се убудуће текуће одржавање зграде.

Стигосмо до најмање 500 динара месечно по стану, а о инвестиционо одржавању или хитном улагању у подрум, где продира вода, или кров који прокишава - ни реч. У случају да је дотрајала подстица или да је лифт у квару, што такође спада у инвестиционо одржавање, следе нови трошкови.

■ Домаћински ред

Најављени Закон о становању, бар је тако планирано, осим кућног реда који ће усвајати сваки град и општина Србије, и у све друго уводи ред. Неће више бити неплаћања одржавања и односа свачије - ничије. Све унутар вишеспратнице и око ње је власништво и обавеза станара зграде.

Досадашња законска регулатива која дефинише ову област датира из средине деведесетих година прошлог века. У међувремену зграде су постале приватно власништво и, протоком времена, оронуте. Усвајање новог Закона о становању иницирао је град Београд који броји преко 10.000 зграда и много дотрајалих фасада.

Крагујевац има око 1.000 зграда и Удружење скупштина станара под називом „Крагујевачки кућни савет“ које помно прати дешавања у овој области, предлаже и једини су представници станара који су пре годину дана учествовали на јавној расправи о новом закону.

- Када се усвоји нови закон најкасније у року од шест месеци станари су у обавези да региструју стамбену заједницу, добијају матични број и рачун у банци. Најбоље би било да у својим редовима пронађу управника. Уместо Скупштине станара постојаће Стамбена заједница,

неће више бити председника, већ ће свака зграда имати свог управника. Суштинска разлика је што ће Закон о становању на терати станаре да схвате да нису одговорни само за своје станове, већ и за фасаде, ходнике, лифтове, олуке, помоћне просторије и све друго што чини живот у једној вишеспратници, износи виђење један од оснивача поменутог удружења „Крагујевачки кућни савет“ Зоран Јовановић, иначе, дугогодишњи председник Скупштине станара „Заставиног“ солитера.

Све је раширеније мишљење у јавности да новим законом држава само намеће модел како да грађанима завуче руку у џеп. Јовановићев колега Драган Шимшић, председник Скупштине станара у Војислава Калановића 2, подсећа да се новим законом оставља могућност станарима да се договоре и изаберу управника, кога не морају да плаћају. Међутим, ако не буду сложни и организовани, уводи се принудна управа уз ангажовање професионалног управника, са листе лиценцираних коју ће водити Привредна комора Србије. Њега ће станари морати да плаћају.

- Овај предлог закона је за годину дана претрпео три измене. Према првобитном предлогу требало је да све зграде са више од 30 станова имају професионалне управнике. Наше Удружење се на

КРАГУЈЕВАЧКО УДРУЖЕЊЕ ИЗМЕНИЛО ПРЕДЛОГ ЗАКОНА: ДРАГАН ШИМШИЋ И ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ

ИЛУСТРАЦИЈА СА ПОРТАЛА „ГЕТО СРБИЈА“

јавној расправи у Чачку изборило да они буду постављени само у зградама у којима станари не могу да се договоре. Процењује се да би то могло коштати од 200 до 350 динара месечно по стану. Ми апелујемо на људе да се организују. Удружење данас чини 65 зграда, иако нисмо давно основани, средином прошле године. На нашем сајту грађанима је доступна процедура за формирање и регистровање Скупштине станара. Спремни смо да помогнемо, да посаветујемо. Спремни смо и за примену новог закона, али је питање колико су спремне локалне самоуправе, јер и град има одређене обавезе и одговорности, наводи Шимшић.

■ Ко је спреман, ко неспреман

Према Шимшићевим речима, грађани треба да знају станарима који не желе да плаћају накнаду за одржавање зграде извршитељи могу да напишу имовину. Управ-

КОЋЕ ЛИ БИТИ ИЗМЕНЕ ПРЕДЛОГА

Да ли је споран ЈМБГ

Предлог Закона о становању можда претрпи нове измене, јер танка је нит између онога што доприноси ефикасном раду Стамбене заједнице и спорних детаља. Кворум за прву оснивачку скупштину Стамбене заједнице јесте 50 одсто станара. Међутим, шта уколико кворум изостане:

-У року од 10 дана заказује се друга седница, тада је кворум - једна трећина. Уколико зграда има стотину станова, на другој седници довољно је присуство 33 власника, а одлуку доноси већина. Тако се може догодити да 17 људи одлучи у име свих. Управник зграде није овлашћено лице које може легитимисати грађане, каже Зоран Јовановић. Списак станара је и раније постојао, међутим, предлог Закона о становању од управника очекује да од сваког закуподавца добије податке о закуписима стана, са јединственим матичним бројем грађана. То, свакако, јесте спорно. Осим тога, ако је намера државе да станодавци плаћају порез, о томе треба да брине нека друга служба.

ник ће имати право да доказ о неплаћеној накнади достави приватним извршитељима, а поред принудне наплате може да уследи и казна за непоштовање одлуке коју усвоји већина стамбене заједнице, у распону од 5.000 до 50.000 динара.

Најреалније, а то је и најнижи износ, текуће одржавање кошта пет динара месечно по квадратном метру стамбеног простора. Инвестиционо одржавање је већ нешто друго и нешто више. Станари могу да се договоре, појашњава Шимшић, хоће ли унапред издвајати новац или ће чекати да настане проблем.

Проблематична су крупнија улагања, наставља Јовановић. Станари треба да брину и о спољашности зграде, односно да плате обнове фасада које више не смеју да угрожавају безбедност других људи и њихове имовине.

- Све о чему говоримо је у форми предлога, а како ће бити видећемо. Поменуто су обавезе града. Управници би у договору са локалном самоуправом требало да организују хитне интервенције и радове на фасади. Једна од идеја је да постоје инвестициони фондови у те сврхе, али видећемо како ће то бити регулисано. Постојао је предлог да станари могу да закључе уговор са неким јавним предузећем, па онда трошкове радова да плаћају на рате.

Али, неспорно је, фасаде су одговорност власника станова. Према досадашњем решењу не постоје казнене одредбе или начин како да се станари приморају да учествују у њиховој обнови. Нови предлог, опет, предвиђа принудну наплату.

Да и то поменемо, бројне зграде у центру града са којих отпада фасада, код Штафете или зграда „Пионира“, могу решити проблем и пре новог закона. Потребно је да Скупштина станара изгласа одлуку да и власници пословног простора, који је у склопу тих зграда позамашне квадратуре, плаћају одржавање објекта. То је у складу и са садашњим и са будућим законским решењем. Проблем је што већина зграда нема формиране Скупштине станара. Од преко 1.000 зграда у Крагујевцу има их тек око стотину. Према предлогу новог закона регистрована Стамбена заједница је обавеза.

Александар ЈОКИЋЕВИЋ